

Розглядаючи динаміку отриманих охоронних документів за результатами НТР, виконаних за рахунок загального і спеціального фондів, за період 2016-2018 рр. можна зазначити, що 79-80 % отриманих охоронних документів виконані за рахунок загального фонду, а також проглядається щорічне їх збільшення порівняно з попереднім роком (наприклад у 2016 році – 8160 отриманих охоронних документів, з них 6480 за кошти загального фонду, а у 2018 р. – 8780 та 7013 відповідно).

Важливо, що впродовж останніх років найбільшу кількість охоронних документів за результатами досліджень і розробок, виконаних за рахунок загального фонду, отримали заклади вищої освіти та наукові установи МОН. Так, їх частка у загальній кількості отриманих у 2018 році охоронних документів становила 66,3 % – 4652 одиниці (2017 р. – 65,8 %, 2016 р. – 68,3 %) [4]. Бачимо, що інституції підпорядковані МОН відіграють вагомую роль в розвитку інноваційної діяльності України, а тому потребують належної фінансової підтримки, як з боку держави, так і приватного сектору.

На сьогодні інновації постають базисом підвищення якості послуг, що надає університет, збільшення кількості отриманих результатів Н і НТР, підвищення рівня компетентності та професіоналізму персоналу й формують передумови для нарощення його фінансового потенціалу. На наш погляд, формування фінансового потенціалу через розвиток інноваційної діяльності університету забезпечить йому інтеграцію в міжнародне академічне і наукове співтовариство, науково-технічний прогрес та підтримку перспективних напрямів наукових досліджень, які узгоджуються із державними пріоритетними напрямами і тенденціями розвитку науки в Україні та світі, створить додаткові можливості для науковців, зокрема щодо підвищення рівня фінансового забезпечення й належні умови праці, а отже провідне місце на ринку освітніх і наукових послуг та у національних й міжнародних рейтингах.

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 05.12.2012. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/Laws/show/40-15> (дата звернення: 24.04.2020).

2. Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України: монографія. Львів: Видавн. центр Льв. нац. ун-ту ім. І. Франка, 2001. 608 с.

3. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.07.2019. № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/Laws/show/526-2019-%D1%80> (дата звернення: 24.04.2020).

4. Стан розвитку науки і техніки, результати наукової і науково-технічної діяльності за 2018 рік: Аналітична довідка Міністерства освіти і науки України. 2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/informatsiyno-analitychni/2019/07/12/kmu2018final.pdf> (дата звернення: 25.04.2020).

Шахно А.Ю., Петришин О.О.

Криворізький національний університет

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В ІНВЕСТИВАННІ ОСВІТИ ЯК ЧИННИКА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Сьогоднішній стан світового суспільного та економічного розвитку характеризується переходом від промислового, індустріального до постіндустріального та інформаційного суспільства, від економіки промислового капіталу до економіки знань. Всеохоплююче залучення української економіки до світового економічного простору в умовах прискорення глобалізаційних процесів, головною характеристикою якого є високий рівень конкуренції, зумовлює необхідність розвитку спрямованої на інновації інвестиційної моделі державної економіки.

За таких умов, людина стає ключовим джерелом головних факторів виробництва та виступає каталізатором трансформаційних процесів в економіці, створенні конкурентних переваг, які й забезпечують високий рівень конкурентоспроможності національної економіки, що визначає економічний та соціальний прогрес у рамках тенденцій, які склались у сучасному світі. Тому, очевидно, що довготривалий соціально-економічний ефект можливо отримати завдяки інвестиціям у формування та розвиток людського капіталу. В умовах розбудови інноваційної моделі економіки інвестування в людський капітал виступає найперспективнішим напрямком сьогодення.

Аналізування публікацій та наукових розробок в аспекті економічного розвитку України свідчить, що на сьогодні недостатньо дослідженими залишаються питання інвестування в розвиток людського капіталу, ефективного його формування та використання в умовах поступового економічного та соціального розвитку. Потребують подальшого вирішення питання ефективності державних інвестицій в розвиток особистості, що підтверджує актуальність даного напрямку досліджень.

Зокрема, як визначають вчені-економісти, інвестиції в освіту (яка є головною складовою людського капіталу), виступають пріоритетним видом інвестування. Освіта відіграє значну роль, адже знання, набуті професійні кваліфікаційні навички, досвід індивіда, його здатність до інноваційної праці й саморозвитку є запорукою розвитку інноваційної економіки, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, що сприяє підвищенню конкурентних переваг країни, виступає ключовим фактором науково-технічного прогресу. Тому інвестиції в освіту потрібно оцінювати не лише з позиції кожного окремо взятого індивіда, а й суспільства в цілому. Проте, в останній час для частки людей освіта перестає бути пов'язаною з професійним удосконаленням. Існує проблема фіктивного людського капіталу, коли відбувається знецінення вищої освіти, втрата набутих знань й професійних навичок.

Держава й досі визначає витрати на освіту не як інвестиції в людський капітал, а як елемент соціальної політики. Як показує досвід розвинутих країн, сподіватися на покращення економічного стану країни та перетворення сфери освіти на сферу вигідних інвестицій можливо лише за умови, якщо і суспільство, і держава однаково зацікавлені в цьому. Відповідно, необхідною є та вимога, щоб створення програм освітнього процесу відповідали стратегічному курсу та довгостроковим планами економічного розвитку країни [1].

Таким чином, з нашої точки зору, для ефективного розвитку людського капіталу, як ключового фактору підвищення конкурентоспроможності національної економіки, з боку держави необхідно впровадження наступних заходів:

- удосконалення законодавчої бази в аспекті ефективного відтворення та розвитку людського капіталу;
- підвищення якості людського капіталу за рахунок створення відповідних умов для ефективного інвестування в людський капітал на всіх рівнях: особистісному, мікро- та макрорівнях;
- впровадження сучасної моделі «освіта протягом життя» та підвищення кваліфікаційного рівня працівників, що сприятиме зростанню продуктивності праці;
- створення умов для модернізації технологічного та цифрового забезпечення навчальних закладів, підвищення кваліфікації працівників освіти;
- розвиток освітньої інфраструктури та інформатизації суспільства в умовах стрімких глобальних змін із врахуванням зарубіжного досвіду;
- удосконалення механізму державного регулювання процесу інвестування в розвиток людського капіталу як ключового ресурсу підвищення конкурентоспроможності країни.

Отже, постає нагальна потреба в формуванні єдиної системи моніторингу за кадровими змінами у сфері освіти, контролі за скороченням та надходженнями людських ресурсів у даній сфері, а також за змінами їх структури. Це дозволить удосконалити науково-технічну та інноваційно-інвестиційну політику у різних її аспектах та рівнях. Проте, найважливішим є

те, що Україна потребує формування нової культурної традиції, в рамках якої саме людина є безперечною цінністю.

Формування нової соціально-економічної держави, де в центрі всіх процесів стоїть людина, неможливо без відродження морально-духовних цінностей, культури. Новою траєкторією розвитку є формування нових ціннісно-моральних орієнтирів, які є важливою складовою розвитку людського капіталу [2].

1. Пищуліна О., Юрочко Т., Міщенко М., Жаліло Я. 2018. Розвиток людського капіталу: на шляху до якісних реформ. Київ: Центр Разумкова. Видавництво «Заповіт». 368 с.

2. Шахно А.Ю. 2019. Людський капітал в умовах глобалізації: оцінювання, розвиток та державне регулювання. Кривий Ріг: Видавництво ФО-П Чернявський Д.О. 360 с.